

**НОВІ СМИСЛИ ВЗАЄМОДІЇ ПОЛІТИКИ І ПРИРОДИ В
ЕКСПЕРИМЕНТАЛЬНОМУ ПРОЕКТІ БРУНО ЛАТУРА «ПОЛІТИКИ
ПРИРОДИ»**

Проект французького філософа та соціолога науки Бруно Латура «Політики природи» – «радикальний за змістом» і «скандальний за формою» – є експериментальним метафізичним поглядом на проблематику дихотомії людини–природи та спробою пошуку нової концептуальної моделі екологічної політики, в основу якої покладено намір *синтезувати наукові практики з демократичним процесом прийняття рішень*, що за оригінальним задумом автора, можливо лише за умови одночасного перегляду фундаментальних категорій філософії – «Ми ніколи не зрозуміємо значення слів *ойкос*, *логос*, *фюзіс* і *поліс*, якщо не будемо розглядати всі чотири концепти одночасно» (Латур, 2018, с. 9).

Попри визнання Б. Латуром факту, що екологічна політика існує і «в неї є незчисленні нюанси, від самих глибинних до самих поверхневих, не кажучи вже про усілякі різновиди утопій, раціоналізму чи лібералізму ... ці рухи вже пов'язали політику і природу тисячами ниток. Адже усі прагнуть саме цього: проводити, нарешті, політику природи; змінити суспільне життя таким чином, щоб воно, врешті решт, рахувалось з природою; прилаштувати нашу систему виробництва до її потреб; словом, захистити її від негативного впливу людини за рахунок зваженої та далекоглядної політики» (Латур, 2018, с. 8), – ключовим елементом його рефлексійної конструкції стає гіпотеза про те, що сучасна «стагнація екологічного політики» пов'язана, перш за все, з очевидними «методологічними та політичними пробілами» на етапі її становлення – «З теоретичної точки зору політична екологія *навіть не починалась*; до сих пір просто об'єднували слова «політика» і «природа»;

абсолютно не вдумуючись в їх зміст; тому виклики, з якими до цього часу стикалась політика природи, не доводять рівним чином нічого: ні по відношенню до її минулих невдач, не по відношенню до її можливого триумфу» (Латур, 2018, с. 9). Відтак, Латур пропонує «метафізичну інверсію» – «Замість того щоб «долати» дихотомію між людиною і природою, суб'єктом і об'єктом, промисловістю і оточуючим середовищем ... Замість того щоб розсікти гордіїв вузол, ми розплутаємо його тисячами різних способів, до тих пір, доки не протягнемо у вушко голки, щоб розплутати, а потім сплести знов» (Латур, 2018, с. 9–10), і в оригінальній дослідницькій манері, головним акцентом якої є нарочита неспішність, повільність, розміреність думок, спираючись на «наукове виробництво» політичної філософії, соціологічних та антологічних наук (до речі, автор «Політики природи» наголошує – «Політична екологія стане золотим століттям соціальних наук» (Латур, 2018, с. 247), а також новітнього переосмислення практик екологічного руху, приступає до – *конструювання оновленого «загального світу» в якому «не-людські актори» прийматимуть участь на рівні з людьми*, – Латур наполягає на суб'єктивності природи та пропонує різноманітні способи комунікації та налагодження дипломатичних стосунків з її агентами – *non-humans (не-людські актори)* (Латур, 2018, с. 81–102). Сучасний філософ пропонує «вийти за межі» протипоставлення об'єкта і суб'єкта, – «Зараз ми розуміємо, що розширення колективу дозволяє здійснити нову презентацію людей і не-людей ... вони можуть взаємно доповнювати один одного ... *об'єкти і суб'єкти ніколи не вступають в асоціацію, а люди і не-люди здатні це зробити* (Латур, 2018, с. 96).

В концептуальному проекті Бруно Латура інтегруючим елементом у процесі конструювання нового «загального світу» виступає *колектив: «колектив відрізняється від суспільства», «колектив складається з людей и не-людей», «даний термін слід розуміти не, як вже встановлену єдність, а як процедуру збору асоціації людей і не-людей, це робота зі збирання багатьох в єдине ціле», «колектив є унікальним і тимчасовим утворенням»,* відтак,

резюмуючи дослідницькі перцепції Латура, зазначимо – колектив включає в себе *людей (humans)* і *не-людей (non-humans)*, чії сутності та ідентичності можуть бути невизначеними та формуватись в процесі збирання колективу, тож, теоретичним завданням для сучасної гуманітаристики стає – пошук та дескрипція онтологічних механізмів, які визначають як взаємодіють *людські актори* та *не-людські актори* (Латур, 2018, с. 72–111,148–203).

Концептуальний дизайн та інтерсуб'єктивна проекція на проблему екологічної політики презентовані в проекті «Політики природи» є оригінальною спробою відшукати нові смисли взаємодії політики і природи, а його автор Бруно Латур – *Felix cunctator* (повільний), закликаючий до обачної політики та *Doctor lentus* (крутий), не шукаючий легких пояснень (Латур, 2018, с. 252) є унікальним феноменом в світі сучасної гуманітаристики.

ЛІТЕРАТУРА

1. Латур, Б. (2018). Политики природы. Пер. с франц. Е. Блинова. М.: Ад Маргинем Пресс, 336 с.